

smo imeli § 19. tem. zak. je vodil dež. sodišča predsednik plem. Schulheim pravosodne razmere na Koroškem in je že tedaj spoznal, da je nedostatek, ki se mora odpraviti in da mora biti pri deželnem sodišču v Celovcu vsaj toliko slovenščine zmožnih sodnikov, da bodo mogli s slovenskimi strankami brez tolmača razpravljati. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Ščet ali vražji strijec.

Da je ščet ali vražji strijec nadležni osat, to je znano, a tudi to, da ga človek težko iztrebi iz njive, če se je na njej vdomačil, pritrđi nam vsak gospodar. Tega osata je več vrst, najhuji pa je menda poljski ščet (*carduus arvensis*.) Ta se vzredi na vsaki zemlji, da le ni brez vse moči. Vsako silje, ako je za nj vreme ugodno, zadušuje več ali manj, njemu pa ni nobeno kos. Steblo tega osata vzraste nad zemljo en meter ali še celo višje ter ima po več vej, vse so polne cvetja in torej tudi sadú; pod zemljo pa ima blizu enako globoke korenine.

Le te korenine pa so po vrhu še take, da požene iz njih lahko cela vrsta osata, kedar more biti sad na deblu ne dozori. Vendar pa se ne zareja samó po koreninah, ampak tudi po semenu. Ta lastnost je sicer pri drugih zeliščih redka, za to pa je tudi težko ta osat odpraviti. Vsled tega je treba, da si človek zapomni, kako se razvija ta osat in česa mu je treba, da se razvije. Le tako je mogoče mu do živega priti.

Kar se tiče semena, ni vse eno, kje osat raste, tudi ne, če si že kje kaj storil, da bi ga odpravil. Tudi na to pride veliko, kako vreme da ima, suho ali mokro, kajti vreme ima na razvijanje semena veliko upliva. Kelišasti lubi cvetja pride mokrota, kakor navlašč na škodo, nje namreč veliko popije in tako je že lahko mlademu semenu postane preveč. Bolj pa ko raste ščet na prostem, manj ima over in torej se razvije seme ondi prav po obilem. Ena glava tega cvetú ima od 40 do 80 zrn in teh kali do dobrih treh četrtin.

Iz tega pa se lahko posname, da je krivo, če pustimo ščet na pašnikih, pustih krajih rasti, češ, da ondi ne škoduje. Kaj bi para ne škodovala! Na taci krajih se razvije seme prav dobro in veter potlej že skrbi, da pride tudi na polje.

Mično tiči zrno v cvetni glavici, ovito je namreč na svojem zgornjem koncu s krogom, v katerem tiči kaci 50 kocin. V te pihne sapa, vzdigne zrno in ker je zrno pri zrnu, ob enem omaje še druga zrna. Ta frée potlej v zrak in Bog zna, kje sedejo na tla.

Seme, ki pade na zemljo, začne že koj jeseni kaliti, ali vsaj praviloma se izgodi tako. Taka zrna, ki še niso do cela zrela, kalé že v treh dneh in iz njih izraste čisto pravilen ščet, popolnem zrela zrna pa kalé v 5 dneh, do 8 dni pa so gotovo že skorej vsa kali pognala.

Prav to pa daje gospodarju priložnost, da zatere tega škodljivca. Prej namreč, ko požene kali, bolje je, kajti tako ga človek najlezje vkonča.

Ali pa že vse seme jeseni kali? Ne, največ ga kali še le spomladi, tega nas uči skušinja in torej še delo s tem ni pri koncu, če smo tisto seme pokončali, ki je pognalo jeseni kali.

Vendar pa je tudi resnica, da vselej ščet ne priraste iz semena, ampak velikrat tudi iz korenin. Tega se človek prepriča, ako mlade rastline nad zemljo požanje, kmalu bode na njih mestu več drugih pognalo.

Najbolja pomoč zoper ta osat je tedaj, če se po letu, preden dozori seme, posečejo glave, jeseni pa, če se požanje ves ščet čisto blizu zemlje. Ker nastane mokrotno vreme, za to pa zel ni pripravljena, tedaj ji segnije koreninje in če ne vsa, vsaj veliko se je vkonča. Ako se dela tako dosledno, leto na leto, po času se vražji strijec izgubi s polja.

Sejmovi. Dne 4. septembra na Tinskem, v Zrečah, pri sv. Rozaliji, v Mozirju in pri sv. Lovrencu v Prešinu. Dne 6. sept. v Pobrežju pri Ptuj. Dne 7. septembra pri sv. Jederti nad Laskim, na sv. Gorah, v Vojniku, v Slivnici pri Mariboru. Dne 8. septembra v Negovi. Dne 9. sept. na Spodnji Polskavi, v Gornjem Gradu, v Gomilicah in Apačah.

Dopisi.

Iz Celja. (Slovenci in šole.) Naš novi šolski svet za Celjsko okolico je sklenil, kakor se javlja, da se s početkom prihodnjega šolskega leta smejo v okoličansko šolo sprejemati samo le dečki iz občine celjske okolice; dečki iz drugih občin, n. pr. iz Celjskega mesta, se smejo v to šolo sprejemati le izjemno; gospoda nadučitelj in Stibenegg odločujeta v vsakem slučaju, se-li sme zunanji dečko sprejeti v šolo ali ne. Če se ne zedinita ta dva gospoda, naj se skliče seja šolskega sveta in ta, kakor Vam je že znano, velikonemški šolski svet bo potem povedal zadnjo besedo. Tu vidite, v kakšno zadrego pridejo slovenski stariši s svojimi otroci, ki prebivajo v Celjskem mestu. V mestnih šolah je poduk skozi in skozi nemški; otrok ne sliši leto in dan nobene slovenske besede, kakor če bi obiskoval šolo tam gori v Berolinu. Nekateri stariši, prebivajoči v Celjskem mestu, pa vendar želijo, naj se njihovi otroci naučijo tudi nekaj slovenščine. To